

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ
Η ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ (2/2/2014)

Η ερμηνεία του Συμβόλου της Πίστεως (23)
«και ενανθρωπήσαντα» - Πρόσληψη σώματος και ψυχής

Με την σημερινή μας ομιλία, αγαπητοί μου αδελφοί, θα ολοκληρώσουμε την αναφορά του Συμβόλου της Πίστεως στο κεφαλαϊώδες Μυστήριο της Σαρκώσεως του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Ενώ στο «Πιστεύω» ομολογούμε σαφώς την πίστη μας στην «εκ Πνεύματος Αγίου και Μαρίας της Παρθένου» σάρκωση του Ιησού, οι Πατέρες επιμένουν στο σημείο αυτό επαναλαμβάνοντας την έννοια της ενανθρωπήσεως.¹ Προς τι αυτή η επιμονή; Δε θα αρκούσε από μόνη της η αναφορά στην σάρκωση του Δευτέρου προσώπου της Αγίας Τριάδος;

Οι Πατέρες της Εκκλησίας επιμένουν για να καταδείξουν ότι κατά τη σάρκωσή του ο Κύριος δεν προσέλαβε μόνο την ανθρώπινη σάρκα μας, αλλά και την ανθρώπινη ψυχή μας. Έγινε, δηλ. πλήρης άνθρωπος, με σώμα και ψυχή. Αυτό συνέβη για να μην αποκλεισθεί η ψυχή μας από την σωτηρία, καθότι, όπως διδάσκει ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος, «αυτό που δεν προσλαμβάνεται δεν θεραπεύεται, δε σώζεται. Αυτό, όμως, που ενώνεται με τον Θεό, σώζεται»² Το ίδιο επαναλαμβάνει, με άλλα λόγια, ο Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, ο οποίος γλαφυρά περιγράφει ότι «ολόκληρος ο Χριστός ανέλαβε ολόκληρη την ανθρώπινη φύση μου και όλος ενώθηκε μαζί της, για να χαρίσει την σωτηρία σε ολόκληρο τον άνθρωπο, ως ψυχοσωματική οντότητα»³

Άκρως ενδιαφέρουσα είναι και η τοποθέτηση επί του θέματος του Αγίου Συμεών Θεσσαλονίκης, ο οποίος σημειώνει ότι η διδασκαλία αυτή της Εκκλησίας αντιμετώπιζε αποτελεσματικά σχετικές αιρετικές δοξασίες: «όλα τα της ανθρωπότητας έλαβε, εκτός της αμαρτίας και βρισκόταν σε τέλεια αρμονία πάνω Του και το σώμα και η ψυχή, την οποία είχε νοερή, λογική, αυτεξούσια και θελητική· αυτό υποδηλώνει το «και ενανθρωπήσαντα». Εκθέτει η Εκκλησία αυτή την αλήθεια και ως όπλο εναντίον εκείνων οι οποίοι βλασφημούν λέγοντας ότι ο Κύριος δεν έλαβε ψυχή. Αυτοί οι βλάσφημοι φλυαρούν διακηρύσσοντας ότι ήταν αρκετή στον Χριστό, αντί της ψυχής, η Θεότητά Του... κατά την άφρονα αντίληψη εκείνων των ασεβών το τιμιώτατο τμήμα της ύπαρξής μας, η ψυχή, έμεινε εκτός σωτηρίας... γι' αυτό ας αποφύγουμε εκείνους που φλυαρούν με τον τρόπο αυτό.

¹ Φιλ. 2, 5-7 Α' Τιμ. 2,5 Ιωάν. 5,27 Ματθ. 25,31

² «το απρόσληπτον αθεράπευτον· ό δε ήνωται Θεό, τούτο καί σώζεται». Επιστολή 101, PG 37,181C

³ «Όλον γαρ όλος ανέλαβέ με και όλος όλω ηνώθη, ίνα όλω την σωτηρίαν χαρίσηται», «Εκδοσις ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως», 3,6

Εμείς, όπως διπλοί πλαστήκαμε εξ αρχής από τον Θεό, λαμβάνοντας σώμα και ψυχή, έτσι και διπλά ανακαινιστήκαμε από τον Χριστό, ο οποίος ανέλαβε τέλειο τον άνθρωπο, με σώμα και ψυχή»⁴

Γίνεται, πλέον, αντιληπτή η τιμή που επεφύλαξε ο Κύριος στο ανθρώπινο γένος, φορώντας την ανθρώπινη ύπαρξη και στις δύο διαστάσεις της. Γίνεται, όμως, αντιληπτό και το μέγεθος της αγάπης Του, εξ αιτίας της οποίας καταδέχθηκε να κενωθεί, να ταπεινωθεί και να εκπέσει, τρόπον τινά, στο ανθρώπινο επίπεδο, για να θεραπεύσει την ασθένειά μας. Η αλήθεια είναι πως δε μπορούσε να γίνει διαφορετικά. Η Ενανθρώπησή Του φανερώνει το μέγεθος της πτώσης του ανθρώπου, το μέγεθος της αποστασίας του. Γι' αυτό και το αντίδοτο αυτής της πτώσης έπρεπε να είναι ανάλογης ποιότητας και ανάλογου μεγέθους. Την ίδια στιγμή, όμως, η Ενανθρώπιση του Χριστού δείχνει και το απροσμέτρητο ύψος στο οποίο ο Κύριος προσκαλεί και παρασύρει τον άνθρωπο. Αυτό το ύψος δεν είναι άλλο από την δική μας θέωση και σωτηρία. Το ομολογεί περίτρανα ο Μέγας Αθανάσιος: «Αυτός ενηθρώπησε ίνα ημείς θεοποιηθώμεν»⁵ Το ψάλλει χαρμόсуνα η υμνολογία των Χριστουγέννων: «άνθρωπος γίνεται Θεός, ίνα Θεόν τον Αδάμ απεργάσηται»⁶

Γι' αυτό, αδελφοί μου, με διαρκή ευγνωμοσύνη ας στεκόμαστε μπροστά στο μυστήριο της Θείας συγκαταβάσεως, αρνούμενοι τον πειρασμό της συνήθειας που τείνει να εκφυλίζει τις κορυφαίες αλήθειες της πίστεώς μας σε εθιμικού χαρακτήρα εορταστικές αναμνήσεις. Η Ενανθρώπιση του Χριστού έγινε η απαρχή της σωτηρίας και της Θεώσεώς μας, μιας προοπτικής που διακονήθηκε από Εκείνον με το Πάθος και την Ανάστασή Του, όπως θα δούμε στην πορεία της ερμηνείας του Συμβόλου της Πίστεως. ΑΜΗΝ!

Αρχιμ. Ε.Ο.

⁴ «Τα Άπαντα», τόμος Β', σελ. 135-136

⁵ ΡG, 25,96

⁶ Τροπάριο Χριστουγέννων